

Обучителен
онлайн
семинар

Представяне и интерпретиране на живите наследства в музеите

Организация на
обединените нации
за образование,
наука и култура

Регионален център за
опазване на нематериалното
културно наследство в
Югоизточна Европа
под егидата на ЮНЕСКО

Национален фонд
КУЛТУРА

**Политика и стратегически
приоритети в дейността на
ЮНЕСКО за опазване на живите
наследства**

Ирена Тодорова

ЮНЕСКО в 21век

- ЮНЕСКО, макар и с отслабено влияние в сравнение с 20век, все още играе съществена роля в културните политики, тъй като задава тенденции и приоритети, които често намират място в националните законодателства.
 - 2001 г.: Генералната конференция приема Общата декларация на ЮНЕСКО за културното многообразие.
 - 2003: Генералната конференция приема Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство.
 - 2005 г. : ЮНЕСКО и неговата междуправителствена комисия за океанография разработват и пускат в действие временна система за ранно предупреждение за цунами в Индийския океан.

Какво цели ЮНЕСКО и как налага политиките си и днес

Популяризиране

- на принципи, практики и етични стандарти, свързани с научното, технологичното и социалното развитие.

Насърчаване

- на националните и регионални изследвания за предоставяне на ориентирани към политиката данни по социални и етични въпроси.

Стимулиране

- на диалога между цивилизациите и културите и културата на мира чрез философия, човешки науки, добро управление, насърчаване на правата на човека и борба срещу дискриминацията

На фокус „Култура“

- Насърчава културното многообразие чрез опазване на наследството в неговите различни измерения и подпомага културните изяви.
- Насърчава социалното сближаване чрез насърчаване на плурализма, межкултурния диалог и културата на мира, поставя в центъра културата в устойчивото развитие.
- Културните богатства на човечеството се превръщат в ключови за дейността на ЮНЕСКО, тяхното многообразие и споделеност.

ЮНЕСКО и НКН

Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство, приета през 2003 г., се отнася до културните изрази, предавани в общностите. Представителният списък на нематериалното културно наследство на човечеството, установен с Конвенцията, съдържа десетки примери за традиционна култура и фолклор.

**НКН в
Конвенция
2003
приета на 17
октомври'03
Ратифицирана
от
178 държави**

1. Устни традиции и форми на изразяване, в това число и езикът в качеството му на носител на нематериалното културно наследство.

2. Художествено-изпълнителско изкуство.

3. Официални обичаи, обреди и празненства.

4. Знания и обичаи, отнасящи се до природата и вселената.

5. Знания и умения, свързани с традиционните занаяти.

Ключови думи: трансмисия, идентичност, културно многообразие, креативност, опазване, общности, групи, индивиди, устойчиво развитие.

Конвенция
2003
(чл.2.1)

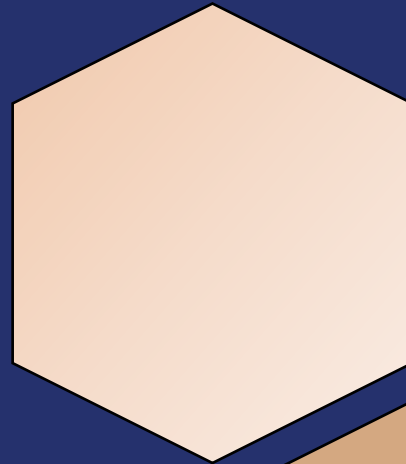
Това нематериално културно наследство, предавано от поколение на поколение, се пресъздава постоянно от общностите и групите в зависимост от тяхната обкръжаваща среда, тяхното взаимодействие с природата и тяхната история и формира чувството им за самобитност и приемственост, като по този начин способства за насърчаване на уважението към културното многообразие и творчество на човечеството (чл.2.1).

НКН е живо
наследство
превърнало
се в
ценност

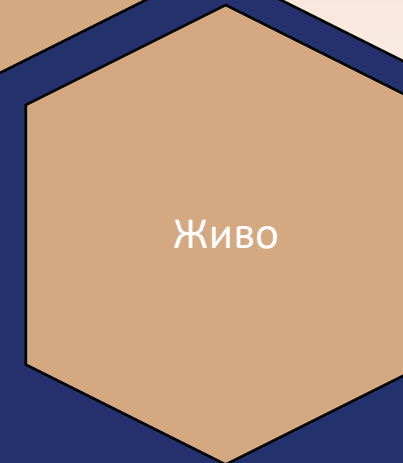
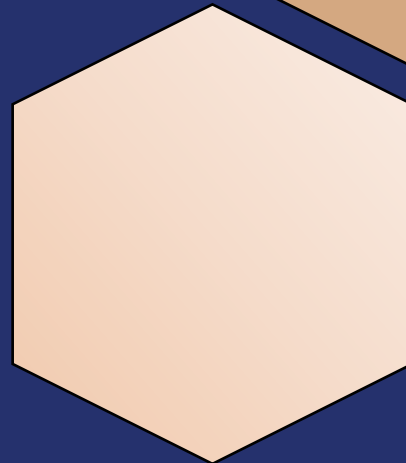
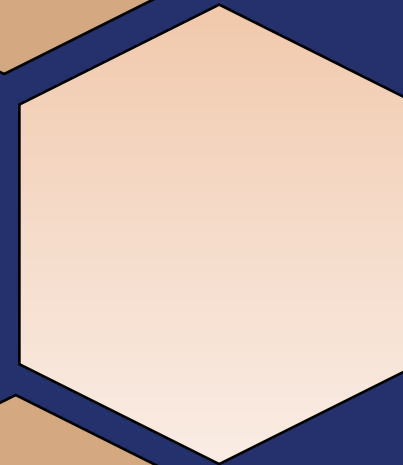
- НКН наричано още „живо наследство“, някъде би могло да се срещне и като „жива старина“ (но не дотам популярен израз).
- В основата му е живият човек, който предава на идните поколения своите знания/ умения. Особено важна е взаимовръзката м/у общности => групи => индивиди.

Особеност на НКН

Предавано през
поколенията

Старо, от други
времена

Има го и днес,
запазено

НКН и глобализа цията

НКН е важен фактор за поддържане на културното многообразие в глоболизиращия се свят. Познаването и уважението на НКН на различните общности помага за засилване на межкултурния диалог и насърчава уважението към „другия“. Значението на НКН се крие не в самата културна проява, а в богатството от знания и умения, предавани от поколение на поколение.

Важни
партньори
на ЮНЕСКО
по
опазването
на НКН

- Регионален център – София, ЮНЕСКО
- Катедри ЮНЕСКО (Турция, Португалия, Белгия, Германия, Латвия, Естония, Италия, Азербайджан)
- Междуправителствени организации:
Европейска комисия и Съвета на Европа.
- Акредитирани НПО

Инструменти

- Фасилитатори: 130 екперта от целия свят
- Семинари за повишаване на капацитета
- Тренинги (ToT)
- Работни групи и екпертни срещи

Институции в България

- Министерство на културата (вж. „Живи човешки съкровища“, Националният експертен съвет по нематериално културно наследство)
- Музеи
- Регионален център за опазване на НКН в Югоизточна Европа под егидата на ЮНЕСКО
- Национален център за нематериално културно наследство към ИЕФЕМ, БАН
- Локалните центрове на нематериалното културно наследство
- Читалища и др.

НКН и устойчивото развитие

- Конвенцията разполага своите приоритети и спрямо целите на устойчивото развитие. Основен акцент в последните години е образованието (формалното и неформалното). Подобен подход е повече от необходим тъй като “трансмисията” е нарушена.
- Чрез образованието се търси начин да се повиши интереса, за да се запази предаването от поколение на поколение/ и вътре в самото поколение.
 - Работилници в училище. Противодействие на прекомерната комерсиализация и изваждане на НКН от естествената среда.
 - На фокус са техникумите.

Виж:

<https://unevoc.unesco.org/home/UNEVOC+Publications/lang=en/akt=detail/qs=6>

141

Актуални
проекти
и
курсове

- UNESCO MOOC on living heritage and sustainable development!
<https://ich.unesco.org/en/news/join-the-free-unesco-mooc-on-living-heritage-and-sustainable-development-13367>
- Transmedia Intangible Cultural Heritage for Sustainable Development
<https://www.unesco.org/tich4sd/en>

Глобални приоритети на ЮНЕСКО

Африка

54 африкански държави са обект на нарочна стратегия на ЮНЕСКО до 2023, с цел поощряване на образованието и опазването на културното наследство, като инструмент за справяне с раните от гражданските и военните конфликти на континента.

Полова равнопоставеност

- Равни права между мъжете и жените.
- Равен достъп до работа, образование, власт и знания.
- Борба с половата дискриминация.

Приоритетни
групи

- Автохтонни групи
- Младежи
- Развиващи се държави и острови
- Най-слабо развити държави